

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра соціально-економічної географії і регіоналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Олександр ГОЛОВКО

31 серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА УКРАЇНИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u> (шифр, назва спеціальності)
галузь знань	<u>10. Природничі науки</u> (шифр, назва спеціалізації)
спеціальність	<u>106. Географія</u>
освітні програми	<u>Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток</u>
спеціалізація	
вид дисципліни	за вибором
факультет	геології, географії, рекреації і туризму

2022 / 2023 навчальний рік

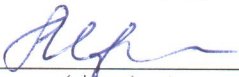
Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол № 9 від «30» серпня 2022 року,

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Павло КОБИЛІН П.О., к. геогр. н., доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

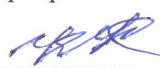
Протокол № 9 від «26» серпня 2022 року

Завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

(підпис)

(Людмила НЕМЕЦЬ)
(прізвище та ініціали)

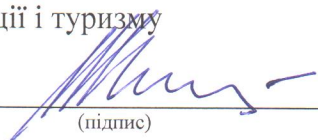
Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

Гарант освітньо-професійної програми
(підпис) Катерина КРАВЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол № 7 від «29» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії
факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис)

Олександр ЖЕМЕРОВ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Суспільно-географічна регіоналістика України» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму) 106 Географія

освітньо-професійної програми Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток

При організації навчання за даним курсом передбачено особливості навчального процесу в умовах адаптивного карантину згідно з наказами і рекомендаціями МОН України і наказу Ректора Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна № 0202-1/260 від «07» серпня 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: аналіз особливостей розвитку суспільно-географічних районів України на сучасному етапі.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- охарактеризувати понятійно-термінологічний апарат регіоналістики»;
- охарактеризувати класифікації, ієрархію регіонів, фактори регіоналізму;
- проаналізувати концепції та теорії регіонального розвитку;
- вивчити особливості програмування та прогнозування економічного та соціального розвитку регіону;
- ознайомитися із принципами і методами суспільно-географічного районування, схемами регіоналізації території України;
- дослідити особливості соціально-економічного і екологічного розвитку регіонів України;
- проаналізувати проблеми регіональної політики, децентралізації влади, удосконалення адміністративно-територіального устрою в Україні.

1.3. Кількість кредитів: 4.

1.4. Загальна кількість годин: 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
4-й	5-й
Семестр	

7-й	9-й, 10-й
Лекції	
24 год.	10 год. (2 год. – 9-й семестр, 8 год. – 10-й семестр)
Практичні заняття	
36 год.	4 год. (10-й семестр)
Лабораторні заняття	
0 год.	
Самостійна робота	
60 год.	106 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

формування загальних і фахових компетентностей:

- прагнення до збереження природного навколишнього середовища та забезпечення сталого розвитку суспільства (**ЗК 8**);
- базові знання з географічних наук: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження відповідно до спеціалізації (**ФК 1**);
- здатність до системного географічного мислення (**ФК 2**);
- розуміння основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних рівнях його організації (**ФК 3**);
- здатність застосовувати базові знання фундаментальних наук при вивченні природних та антропогенних геосистем різного ієрархічного рівня (**ФК5**);
- Здатність проводити географічний аналіз природних та суспільних об'єктів і процесів у різних просторово-часових масштабах (**ФК 6**);

забезпечення досягнення наступних програмних результатів навчання:

- Базові знання суспільно-географічних наук: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження тощо (**ПРН 3**);
- Базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур (**ПРН 6**);
- Базові знання з економічної та соціальної географії України і світу (**ПРН 9**);
- Володіти навичками комплексного суспільно-географічного аналізу територій (**ПРН 20**);
- Проводити аналіз регіонального розвитку та давати оцінку регіонального потенціалу (**ПРН 21**).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких *результатів навчання:*

знати:

- сутність понять регіоналістики, співвідношення понять «регіон», «ареал», «антиареал», «зона», «полігон» та інших понять;
- наукові підходи до визначення змісту поняття «регіон», його класифікації, ієрархічні рівні, фактори регіоналізму;
- теорії і концепції регіонального розвитку;
- зміст документів програм економічного і соціального розвитку регіонів, етапи створення програм (стратегій) регіонального розвитку, види прогнозів регіонального розвитку;
- принципи і методи суспільно-географічного районування, схеми регіоналізації території України;
- зміст понять «регіональна політика», «регіонале управління»;
- функції, принципи, методи, інструменти регіонального управління;
- адміністративно-територіальний устрій України, сутність та види децентралізації влади в Україні, хід просування адміністративно-територіальної реформи в Україні;
- законодавчу базу регіонального розвитку в Україні;

вміти:

- застосовувати теорії і концепції регіонального розвитку у суспільно-географічних дослідженнях;
- працювати з документами програм економічного і соціального розвитку регіонів, визначати спільні та відмінні риси;
- визначати спеціалізацію промислового виробництва регіонів України;
- пропонувати власні схеми регіоналізації України;
- аналізувати територіальну диференціацію соціально-економічного розвитку та екологічних проблем регіонів України.
- здійснювати комплексний суспільно-географічний аналіз регіонів України та визначати проблеми і перспективи їх розвитку.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні аспекти регіонального розвитку

Тема 1. Понятійно-термінологічний апарат регіоналістики

Суспільно-географічна регіоналістика як наукова дисципліна. Об'єкт, предмет регіоналістики. Наукові напрями, пов'язані з регіоналістикою: регіонознавство, країнознавство, краєзнавство. Зв'язки регіоналістики з іншими науками. Визначення основних понять: регіоналізація, суспільно-географічне районоутворення, суспільно-географічна районологія, суспільно-географічне районознавство, суспільно-географічне районування, регіональний розвиток, ареал, антиареал, зона, геоторія, територія, полігон, осередок, ексклав, анклав. Співвідношення понять «район» і «регіон». Наукові підходи до визначення змісту поняття «регіон»: історичний, географічний, економічний, регіонально-економічний, геополітичний, політико-правовий, геосистемний. Регіон як територіальна соціально-економічна система.

Тема 2. Регіони і регіоналізм

Класифікації регіонів: за функціональними ознаками, за сукупністю притаманних їм ознак, згідно Декларації про європейський регіоналізм, в економічному відношенні, за географічними ознаками. Типологія регіонів Дж. Фрідмана. Ієрархія регіонів. Ієрархічні рівні регіоналізації. Фактори регіоналізму: етнічний, демографічний, політико-географічний, соціально-економічний, природний, демографічний, конфесійний, розселення як фактор регіоналізму.

Тема 3. Теорії та концепції регіонального розвитку

Вітчизняні та зарубіжні концепції регіонального розвитку: теорія центральних місць В. Кристаллера, теорія «концентричних кілець» Й. Тюнена, теорія промислового штандорту А. Вебера, концепція локальних територіально-виробничих комплексів, теорія промислових кластерів, центр-периферія, концепція диференціальної земельної ренти, концепція регіональної конкурентоспроможності, концепція конкурентних переваг фірм, інформаційно-комунікаційні моделі, нова економічна географія, модель Діксіта-Штігліца, модель айсбергу, модель еволюції, модель "локаційного трикутника" Лаунгардта, гравітаційна модель Шеффле, загальна і спеціальна теорії "штандорта" Паландера, модель просторової організації господарства Льоша, погляди на просторову економіку Д. Сміта і Д. Гамільтона, теорія дифузії нововведень Хагерстранда, концепція «регіонального автоматичного балансу і дисбалансу», теорія «полісів зростання» Перру, концепція «регіоналістики» В. Айзарда, концепція євро регіонів, концепція спеціальних (вільних) економічних зон (СЕЗ), теорія міжрегіональної взаємодії розвитку економік регіонів (оптимум Парето), теорія-гіпотеза "продуктивно-виробничих циклів" ("циклу життя продукту") р. Вернона, с. Хірша, просторова теорія ціни і регіональних ринків о. Курно і п. Самуельсона.

Тема 4. Програмування та прогнозування економічного та соціального розвитку регіонів

Зміст програмування та прогнозування економічного та соціального розвитку регіонів. Програма економічного і соціального розвитку регіону. Стратегія економічного і соціального розвитку регіону. Державна стратегія регіонального розвитку на період 2021-2027 роки. Етапи створення програм (стратегій) регіонального розвитку. Структура стратегії регіонального розвитку. Показники економічного та соціального розвитку. Сутність понять «Суспільно-географічне прогнозування», «Прогнозування». Види прогнозів економічного і соціального розвитку України. Прогноз економічного і соціального розвитку України на середньостроковий період. Прогноз економічного і соціального розвитку України на короткостроковий період. Прогнози розвитку галузей економіки на середньостроковий період. Методи прогнозування економічного та соціального розвитку регіонів.

Контрольна робота

Розділ 2. Проблеми регіонального розвитку в Україні

Тема 1. Суспільно-географічне районування України

Сутність поняття «районування», «економічне районування». Значення і види суспільно-географічного районування. Таксономічні рівні районування. Фактори районоутворення. 5 ознак соціально-економічного району за О.І. Шаблієм. Принципи і методи членування території. Схеми регіоналізації України за М. Драгомановим, С. Рудницьким, В. Садовським; К.Г. Воблим, О.Т. Дібровою, О.М. Мариничем, В.А. Поповкіним, О.І. Шаблієм, М.І. Долішнім та М.М. Паламарчуком, М. Д. Пістуном, Масляком П.О. та Шищенком П.Г., експертами Міжнародного інституту порівняльного аналізу.

Тема 2. Регіональні особливості економічного, соціального, екологічного розвитку регіонів України.

Поняття про економічний розвиток. Проблеми нерівномірності економічного розвитку регіонів України. Регіональні особливості ВРП, промислового виробництва, сільського господарства, інвестиційної діяльності. Типи регіонів України за співвідношенням промисловості та сільського господарства. Регіональна економічна політика. Регіональна демографічна політика. Регіональні особливості народжуваності, смертності, природного приросту населення, міграційних процесів. Проблеми депопуляції та старіння населення у регіонах України. Урбанізаційні процеси в регіонах України. Типи геодемографічних процесів. Проблеми нерівномірності соціального розвитку регіонів України. Регіональні

рівні зайнятості населення, безробіття, доходів населення в Україні. Регіональні особливості забезпеченості закладами соціальної інфраструктури в Україні: системи освіти, охорони здоров'я, культури. Регіональна соціальна політика. Регіональні рівні обсягів споживання свіжої води. Поняття про екологічні проблеми регіонального розвитку. Регіональна диференціація рівнів споживання свіжової води, викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Екологічні регіони України: Донецько-Придніпровський, Поліський, Карпатський та Азово-Чорноморський із річкою Дніпро. Геоекоекологічне районування України. Територіальна організація і екологічна безпека суспільства.

Тема 3. Регіональна політика в Україні.

Сутність поняття «регіональна політика». Суб'єкти, об'єкти регіональної політики. Принципи державної регіональної політики в Україні. Мета та цілі регіональної політики в Україні. Сутність і функції регіонального управління. Принципи регіонального управління. Методи регіонального менеджменту. Інструменти регіонального менеджменту. Адміністративно-територіальний устрій України. Сутність та види децентралізації влади. Процес децентралізації влади в Україні. Законодавча база регіонального розвитку в Україні: Закони України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про планування і забудову територій», «Про місцеве самоврядування», «Про місцеві державні адміністрації», «Про засади державної регіональної політики», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про співробітництво територіальних громад», «Бюджетний кодекс України», «Податковий кодекс України», «Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади», Генеральна схема планування території України, Проекти Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади). Попередні варіанти адміністративно-територіальної реформи України. Шляхи удосконалення адміністративно-територіального устрою України.

Залікова робота

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні аспекти регіонального розвитку												
Тема 1. Понятійно-термінологічний апарат регіоналістики	15	2	4			9	16,5	1	0,5			15
Тема 2. Регіони і регіоналізм	11	2				9	16	1				15
Тема 3. Теорії та концепції регіонального розвитку	14	2	4			8	16,5	1	0,5			15
Тема 4. Програмування та прогнозування економічного та	17	4	4			9	17	1,5	0,5			15

соціального розвитку регіонів												
Разом за розділом 1	57	10	12			35	66	4,5	1,5			60
Розділ 2. Проблеми регіонального розвитку в Україні												
Тема 1. Суспільно-географічне районування України	15	2	4			9	16,5	1	0,5			15
Тема 2. Регіональні особливості економічного, соціального, екологічного розвитку регіонів України	30	6	16			8	18,5	2	1,5			15
Тема 3. Регіональна політика в Україні	18	6	4			8	19	2,5	0,5			16
Разом за розділом 2	63	14	24			25	54	5,5	2,5			46
Усього годин	120	24	36			60	120	10	4			106

4. Тематики практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Понятійно-термінологічний апарат регіоналістики	4
2	Теорії та концепції регіонального розвитку	4
3	Характеристика програм розвитку регіонів України	4
4	Регіоналізація території України	4
5	Визначення спеціалізації промислового виробництва (на прикладі регіонів України)	4
6	Суспільно-географічна характеристика регіону України. Частина I. Суспільно-географічне положення, природно-ресурсний потенціал регіону	4
7	Суспільно-географічна характеристика регіону України. Частина II. Населення, промисловість регіону	4
8	Суспільно-географічна характеристика регіону України. Частина III. Сільське господарство, сфера послуг, інвестиційна діяльність, проблеми і перспективи регіону	4
9	Регіональна політика в Україні	4
	Разом	36

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опрацювати матеріал за темою: «Понятійно-термінологічний апарат	9

	регіоналістики». Підготовка практичної роботи	
2.	Опрацювати матеріал за темою: «Регіони і регіоналізм»	9
3.	Опрацювати матеріал за темою: «Теорії та концепції регіонального розвитку». Підготовка практичної роботи	8
4.	Опрацювати матеріал за темою: «Програмування та прогнозування економічного та соціального розвитку регіонів». Підготовка практичної роботи	9
5.	Опрацювати матеріал за темою: «Суспільно-географічне районування України». Підготовка практичної роботи	9
6.	Опрацювати матеріал за темою: «Регіональні особливості економічного, соціального, екологічного розвитку регіонів України». Підготовка практичних робіт	8
7.	Опрацювати матеріал за темою: «Регіональна політика в Україні». Підготовка практичної роботи	8
	Разом	60

6. Індивідуальні завдання (Програмою не передбачено)

7. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративні;
- репродуктивні;
- проблемного викладу;
- частково-пошукові;

8. Методи контролю

1. Перевірка виконання практичних робіт.
2. Опитування по закінченню виконання практичних робіт
3. Поточна контрольна робота
4. Підсумковий заліковий контроль

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Залікова робота	Сума
Розділ 1				Розділ 2			Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	15	-	60	40	100
4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	18	4,5					

T1, T2, T3, T4 – теми розділів

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Практична робота – 4,5 бали:

- виконання практичних завдань – 4 бали;
- захист – 0,5 бали.

Контрольна робота – 15 балів:

- завдання на встановлення правильної відповіді – 5 балів;
- завдання на встановлення відповідності – 2,5 бали;
- завдання на надання коротких відповідей – 2,5 бали;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 5 балів.

Залікова робота – 40 балів:

- завдання на встановлення правильної відповіді – 10 балів;
- завдання на встановлення відповідності – 10 балів;
- завдання на надання коротких відповідей – 10 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 10 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Барановський М.О. Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки / М.О. Барановський [Текст] : навч. посіб. / Барановський М. О. ; Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. – Ніжин : ПП Лисенко М.М., 2018. – 376 с.
2. Гусєва Н. В. Практикум з проблем регіонального розвитку: Методичні рекомендації до аудиторної та самостійної роботи магістрантів, які навчаються за спеціальністю 106. Географія освітньо-професійною програмою «Економічна та соціальна географія». – Харків, 2018. – 151 с.
3. Кобилін П.О. Семінар з проблем регіонального розвитку: навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» за спеціальністю «Економічна та соціальна географія». – Харків, 2016 – 73 с.
4. Мезенцев, К.В. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: Монографія [Текст] / К.В. Мезенцев, Г.П. Підгрушний, Н.І. Мезенцева – К.: ДП «Прінт Сервіс», 2014. – 132 с.

5. Мезенцев, К.В. Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку: Монографія [Текст]/ К.В. Мезенцев – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет, 2005. – 253 с.
6. Мезенцева Н.І. Економічна та соціальна географія України. Районна частина [Електронний підручник] / Мезенцева Н.І., Мезенцев К.В. – К. : КНУ імені Тараса Шевченка, 2008. – 141 с.
7. Менеджмент регіонального розвитку: монографія [Текст] / [під ред. О.В. Васильєвої, К.А. Фісуна]. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 375с.
8. Новікова, М.М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Регіональний менеджмент» (для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 6.050200 «Менеджмент організацій») [Текст] / М.М. Новікова. – Харків, ХНАМГ. – 2007. -94 с.
9. Топчієв О.Г. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навч. посіб. / О.Г. Топчієв, Д.С. Мальчикова, В.В. Яворська. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 372 с.
10. Топчієв, О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навчальний посібник [Текст]/ О.Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.
11. Чмирьова, Л. Ю., Федяй, Н. О. Районування території України як один з факторів просторового соціально-економічного розвитку регіонів // Ефективна економіка № 3, 2013. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1878>
12. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії. Підручник для студентів вищих навчальних закладів [Текст] / О.І. Шаблій. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 296 с.

Допоміжна література

1. Білявський, Г.О. Основи екології: Підручник.- 2-ге вид. [Текст] / Г.О. Білявський, Р. С. Фурдуй, І. Ю. Костіков. - К.: Либідь, 2005. – 408 с.
2. Бюджетний кодекс України / Документ № 2456-VI від 8 липня 2010 року
3. Великий тлумачний словник української мови [Текст] / [під ред. В.Т. Бусела]. – К.-Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.
4. Гейман, О.А. Аналіз нерівномірності економічного розвитку регіонів України [Текст] / О.А. Гейман, О.М. Крупа // Проблеми економіки. – №3. – 2009. – с. 37-45
5. Географічна енциклопедія України: в 3-х томах. Т.3. [Текст] / [під ред. Маринича О.М.]. – К.: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1993. – 480 с.
6. Голиков, А.П. Экономика Украины: факторы производства, отраслевая структура, размещение, тенденции развития: учеб. пособие [Текст] / А.П. Голиков, Н. А. Казакова, Е.А. Шуба. – Х., 2003. – 163 с.
7. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [Текст] / Постанова Кабінету Міністрів України № 385 від 6 серпня 2014 р.
8. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки [Текст] / Постанова Кабінету Міністрів України № 695 від 5 серпня 2020 р.
9. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [Текст]/ Постанова Верховної Ради України № 1602-III від 23.03.2000 р.
10. Закон України «Про державні цільові програми» [Текст]/ Постанова Верховної Ради України № 1602-III від 23.03.2000 р.
11. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Текст]/ Постанова Верховної Ради України № 1560-XII від 18.09.1991 р.
12. Закон України «Про засади державної регіональної політики» [Текст]/ Постанова Верховної Ради України № 156-VIII від 05.02.2015 р.
13. Закон України «Про місцеве самоврядування» [Текст] / Постанова Верховної Ради України № 280/97-ВР від 21.05.1997 р.

14. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» [Текст] / Постанова Верховної Ради України № 586-XIV від 09.04.1999 р.
15. Закон України «Про столицю України – місто-герой Київ» [Текст]/ Постанова Верховної Ради України № 401-XIV від 15.01.1999 р.
16. Іщук, С. І. Географія промислових комплексів: навчальний посібник [Текст] / С. І. Іщук, О. В. Гладкий. – К. : Знання, 2011. – 375 с.
17. Коваль, Я.В. Регіональна економіка: Навчальний посібник / Коваль Я.В., Антоненко І.Я. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 272 с. Пістун
18. Конституція України [Текст]/ Постанова Верховної Ради України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р.
19. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади / Розпорядження Кабінету Міністрів України № 333-р від 01.04.2014).
20. Паламарчук М.М. Соціальне районування України як основа її адміністративно-територіального устрою [Текст] / М.М. Паламарчук //Адміністративно-територіальний устрій України крізь призму інтересів регіону та держави (Тези допов.) – Харків: Вид-во Харк. ун-ту, 1994. – С.5-6.
21. Паламарчук, М.М. Соціально-економічне районування України [Текст] / М.І. Долішній, М.М. Паламарчук, О.М. Паламарчук, Л.Т. Шевчук – Львів, Інститут регіональних досліджень НАН України, 1997. – 50 с.
22. Пістун, М.Д. Основи теорії суспільної географії: Навч.посібник для ун-тів [Текст] / М.Д. Пістун. – К. : Вища школа, 1996 . – 231 с.
23. Пістун, М.Д. Сучасні проблеми регіонального розвитку України [Текст] / М.Д. Пістун, А.Л. Мельничук. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2013. – 290 с.
24. Погорілко, В. Ф. Конституційне право України: Підручник / В.Ф. Погорілко, В.Л. Федоренко - К.: Правова єдність, 2010. - 432 с.
25. Поповкін, В.А. Регіонально-цілісний підхід в економіці [Текст] / В.А. Поповкін. – К.: Наукова думка, 1993. – 97 с.
26. Порядок розроблення, проведення моніторингу та оцінки реалізації регіональних стратегій розвитку [Текст] / Постанова Кабінету Міністрів України № 1186 від 16 листопада 2011 р.
27. Процес розробки стратегії регіонального розвитку. Практичний посібник. [Текст]. – Київ, 2010. – 109 с.
28. Розроблення та впровадження стратегічного плану розвитку регіону: Практичний посібник [Текст]/ Боврон Б., Вігода А., Девідсон Г., Мамонова В., Федів І., Санжаровський І. [під ред. Санжаровського І. - К.: Вид-во К.І.С., 2008,- 214 с.
29. Романюк, С.А. Політика регіонального розвитку в Україні: сучасний стан і нові можливості: Регіональні дослідження: монографія [текст] / С.А. Романюк. – К.: УАДУ, 2001. – 112 с.
30. Социально-экономическая география Украины [Текст] / [под ред. Шабля О.И.]. – Львов: Свит, 1998. – 642 с.
31. Статистичний щорічник України за 2020 рік [Текст] / [під ред. О.Г. Осауленка]. – Київ: ТОВ «Август Трейд», 2021. –572 с.
32. Телешун, С. Окремі аспекти реформування адміністративно-територіального устрою в контексті останніх урядових позицій [Текст] / С. Телешун // Право України. – 2003. – № 1. – С. 8–11.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Журнал «Економіка України». Режим доступу: <http://economyukr.org.ua/?lang=uk>
2. Верховна Рада України. Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>

3. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Децентралізація в Україні. Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/>
5. Кабінет Міністрів України. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>
6. Міністерство економіки України. Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/>
7. Міністерство інфраструктури України. Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/>
8. Міністерство розвитку громад та територій України. Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua/>